

Monisme en dualisme

Het debat over de uitzending van onze mariniers naar Afghanistan is natuurlijk een gewichtige zaak. Iedereen zal zijn opvatting hebben over de wijze waarop dit proces is verlopen na de 'vooraankondiging' van een coalitiefractie tegen uitzending te zijn. Het daarop volgend gepalaver over de vraag of het kabinet nu een besluit had genomen dan wel een voornemen uitgesproken, en de opvatting van een meerderheid in de Tweede Kamer die weigerde het inhoudelijke debat te voeren. Het is een goede zaak dat dit inmiddels weer op zijn pootjes is terechtgekomen.

Met dit voorbeeld kunnen we ons afvragen wat er eigenlijk *op tegen is* om de besluitvorming zo in te richten, dat we het vanzelfsprekend vinden dat er ook 'een voornemen' in plaats van een definitieve opvatting en daarop gestoeld 'besluit' kan bestaan.

Met andere woorden, hebben we in ons land er verstandig aan gedaan het dualisme in te voeren bij de gemeenten en provincies, in plaats van andersom: het invoeren van het monisme op centraal niveau? Deze op het eerste gezicht gekke gedachte verdient nadere overdenking. Het grote voorbeeld dat een monistisch systeem uitstekend kan functioneren, vinden we, zoals bekend, in het Verenigd Koninkrijk. De ministers blijven daar gewoon lid van het parlement en hebben ook stemrecht.

Wat aldus te denken van een Tweede Kamer waar de ministers na de verkiezingen gewoon lid van zijn, en die de kamercommissies inricht zoals vroeger de Commissies van Advies en Bijstand bij de gemeenten en provincies. Het dagelijks bestuur brengt het monisme goed tot uitvoering, d.w.z. dat ambtelijk voorbereide (wets)voorstellen worden besproken in de kamercommissie, waar desbetreffende minister ook gewoon lid (en voorzitter?) van is. Integrale, departement overstijgende onderwerpen leiden tot gecombineerde commissievergaderingen met meerdere ministers. Het recht van initiatief, interpellatie, mondelinge en schriftelijke vragen, het wekelijkse vragenuur, alsmede hoorzittingen blijven uiteraard allemaal bestaan.

In het inmiddels zo door de media beheerste democratische besluitvormingsproces, is het grote voordeel van een monistisch systeem, dat daarmee de (partij)politieke werkwijze van een *acterend* kabinet en een uitsluitend daarop *reagerend* parlement, met het slechte imago van elkaar steeds 'afrekenen', tot het verleden gaat behoren. Immers, via het werk in de kamercommissies worden onze volksvertegenwoordigers van harte uitgenodigd mede bestuurlijk vorm te geven aan de collectieve besluitvorming. Steeds professioneel acterende 'mede-bestuurders', niet steeds 'eerst het kabinet, dan zeggen wij daarna wel wat we er van vinden'. Voor de draad komen met innovatieve alternatieven. Politiek besturen is immers weten wat je wil, en daarna proberen je zin te krijgen door een meerderheid voor je standpunt te winnen. Achterkamers en Torentjes-overleg horen daarbij. De controlerende functie van het parlement gaat geenszins verloren, verschillende politieke opvattingen blijven recht overeind, coalitievorming blijft nodig, compromissen worden gesloten. Regeeraccorden na verkiezingen op hoofdlijnen, meer 'vrije' onderwerpen. Het argument gaat weer de boventoon voeren, de bestuurskracht neemt toe. Lobby's intern en van buiten worden transparanter, burgers en instituties van burgers komen (al dan niet met spandoeken) naar de publieke tribune der Commissievergaderingen en krijgen daar spreekrecht, want daar gebeurt het! Referenda zijn niet meer nodig. Burgers willen goed bestuurd worden in plaats van meebesturen. Politieke partijen zetten hun ministerskandidaten op hun lijsten voor de verkiezingen. Partijen die geen ministers krijgen, vormen een echt 'schaduwkabinet'. De positie en betekenis van het Staatshoofd verandert niet.

Wie zet deze grondwetswijziging in gang?

